



INHOUD



Inhoud	5
Inleiding	13
Leeswijzer	15
Hoofdstuk 1: Het concept kleinschalig genormaliseerd wonen	19
1. Wat is kleinschalig genormaliseerd wonen?	19
2. Wat zijn de kernprincipes van het concept kleinschalig genormaliseerd wonen?	21
3. Wat betekent 'genormaliseerd' of 'normalisatie'?	23
4. Wat betekent 'normalisatie' voor het concept kleinschalig genormaliseerd wonen?	26
5. Hoe zie je 'normalisatie' in de praktijk van het kleinschalig genormaliseerd wonen?	28
6. Wat betekenen 'integratie en participatie' in de praktijk van het kleinschalig genormaliseerd wonen?	29
7. Wat betekent 'zorg op maat' in de praktijk van het kleinschalig genormaliseerd wonen?	31
8. Wat wordt bedoeld met het principe 'kwaliteit van leven' en hoe kan kleinschalig genormaliseerd wonen de kwaliteit van leven van de bewoners verbeteren?	32
9. Hoe vertaalt het belang van de 'kwaliteit van de relaties' zich in de praktijk van het kleinschalig genormaliseerd wonen?	35
10. Wat betekent het principe 'tussen autonomie en geborgenheid' in de praktijk van het kleinschalig genormaliseerd wonen?	37
11. Wat betekent kleinschaligheid precies?	39
12. Wat is het verschil tussen kleinschalig genormaliseerd wonen en thuis wonen met thuiszorg?	41
13. Wat is het verschil tussen kleinschalig genormaliseerd wonen en een klassiek rusthuis of rust- en verzorgingstehuis (RVT)?	43
14. Is er een ideaalmodel van kleinschalig genormaliseerd wonen?	45
15. Is er een typologie van kleinschalig genormaliseerd wonen?	49

Hoofdstuk 2: De doelgroep	53
16. Is iedereen welkom in kleinschalig genormaliseerd wonen?	53
17. Is iedereen geschikt voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	54
18. Waarom is kleinschalig genormaliseerd wonen geschikt voor personen met dementie?	55
19. Wat is het typische aan kleinschalig genormaliseerd wonen voor personen met dementie?	57
20. Kunnen personen met dementie van alle leeftijden terecht in kleinschalig genormaliseerd wonen?	59
21. Kunnen personen met dementie van alle stadia van de ziekte terecht in kleinschalig genormaliseerd wonen?	60
22. Wat verdient de voorkeur: homogene of heterogene leefgroepen of leefgemeenschappen?	61
23. Kunnen personen met dementie met gedragsproblemen terecht in kleinschalig genormaliseerd wonen?	64
24. Wat zijn andere doelgroepen voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	66
25. Kunnen koppels ook terecht in kleinschalig genormaliseerd wonen en wat als slechts één van beide dementerend is?	68
26. Zijn er wetenschappelijk aantoonbare effecten van kleinschalig genormaliseerd wonen op bewoners met dementie?	69
Hoofdstuk 3: Architectuur, wonen en domotica	73
27. Hoe kunnen de architectuur en de ruimtelijke omgeving bijdragen tot het welslagen van een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	73
28. Hoe kan de materiële of architecturale omgeving het realiseren van kleinschalig genormaliseerd wonen belemmeren?	76
29. Is domotica noodzakelijk voor een initiatief van kleinschalig genormaliseerd wonen?	77
30. Wat is het verschil tussen kleinschalig genormaliseerd wonen en een gewoon appartementsgebouw of groot huis waarin meerdere ouderen samenwonen?	79
31. Wat zijn de leefregels in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	79
32.  Kleinschalig genormaliseerd wonen betekent dat men als gebruiker alle privacy verliest.	82
Hoofdstuk 4: Welzijn en zorg	83
33. Is de zorg in kleinschalig genormaliseerd wonen beter dan in een klassiek rusthuis?	83

34. Hoe wordt kwaliteitszorg gegarandeerd en bewaakt in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	85
35. Kan een bewoner de zorg krijgen die hij verkiest zoals bijvoorbeeld een eigen thuisverpleegkundige?	86
36. Kan een bewoner zijn persoonlijke huisarts behouden als men in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen verblijft?	87
37. Moet een bewoner verhuizen naar een ziekenhuis als hij ziek of terminaal ziek is?	88
38. Wat is het medicatiebeleid in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	90
39. Wat is het beleid omtrent vrijheidsbeperking en fixatie in kleinschalig genormaliseerd wonen?	92
40. Hoe wordt de veiligheid van de bewoners gegarandeerd (bv. rondom vallen, wegglopen, verdwalen)?	93
41. Zijn huisdieren toegelaten in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	94
42.  Doordat het accent ligt op het huishouden is er minder goede medische opvolging en verzorging in kleinschalig genormaliseerd wonen?	94
43.  Kleinschalig genormaliseerd wonen is enkel geschikt voor licht zorgbehoevende personen	96
Hoofdstuk 5: Dagverloop	99
44. Hoe ziet een dag er gewoonlijk uit in kleinschalig genormaliseerd wonen?	99
45. Welke huiselijke en huishoudelijke activiteiten komen voor in kleinschalig genormaliseerd wonen?	100
46. Hoe gebeurt het voorbereiden van de maaltijden in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	102
47. Hoe wordt 'animatie' ingevuld in kleinschalig genormaliseerd wonen?	103
48. Zijn bewoners van een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen verplicht om mee te doen met alle taken of activiteiten in huis?	105
49.  Bewoners in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen mogen overdag niet in hun kamer zitten	105
50.  Kleinschalig genormaliseerd wonen is enkel geschikt voor vrouwen omdat het zoveel belang hecht aan deelname aan huishoudelijke activiteiten	106
Hoofdstuk 6: Familie, mantelzorg en vrijwilligers	109
51. Kan familie op bezoek komen of blijven logeren bij de bewoner met dementie van kleinschalig genormaliseerd wonen?	109

52. Kan de familie activiteiten samen doen of meehelpen in de verzorging van een familielid met dementie in kleinschalig genormaliseerd wonen? 111
53. Hoe worden familieleden van bewoners met dementie in kleinschalig genormaliseerd wonen geïnformeerd en ondersteund? 112
54. Zijn er wetenschappelijk aantoonbare effecten van kleinschalig genormaliseerd wonen op familieleden van bewoners met dementie? 114
55. Welke rol spelen vrijwilligers naast de familie en mantelzorgers in kleinschalig genormaliseerd wonen? 116
56.  Kleinschalig genormaliseerd wonen is enkel geschikt voor ouderen met familie die zich mee actief kan inzetten in de zorg 117

Hoofdstuk 7: Personeel en arbeidsomstandigheden in kleinschalig genormaliseerd wonen 121

57. Wie werkt er gewoonlijk in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen? 122
58. Wat is de plaats en de rol voor logistieke medewerkers in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen? 123
59. Wat zijn de belangrijkste taken van het begeleidend personeel in kleinschalig genormaliseerd wonen? 125
60. Wat zijn de belangrijkste taken van de leidinggevende in kleinschalig genormaliseerd wonen (huisverantwoordelijke)? 126
61. Wat zijn de belangrijkste taken van de directie en het management in kleinschalig genormaliseerd wonen? 128
62. Wat is de plaats en de rol van de coördinerend raadgevend arts in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen? 129
63. Zijn er wetenschappelijk aantoonbare effecten van kleinschalig genormaliseerd wonen op medewerkers? 130
64. Wat betekent het dat men in kleinschalig genormaliseerd wonen werkt met 'integrale medewerkers'? 133
65. Voor wie is werken in kleinschalig genormaliseerd wonen geschikt? En voor wie niet? 134
66. Is werken in een klassiek rusthuis te vergelijken met werken in kleinschalig genormaliseerd wonen? 136
67. Over welke competenties moeten medewerkers in kleinschalig genormaliseerd wonen beschikken? 138
68.  Medewerkers in kleinschalig genormaliseerd wonen zijn superkrachten die stressbestendig zijn, goed kunnen organiseren en zich heel flexibel kunnen opstellen 141
69.  Werken in kleinschalig genormaliseerd wonen is enkel weggelegd voor naïeve idealisten 142

70. ? Werken in kleinschalig genormaliseerd wonen is zo intensief dat je het als medewerker maar enkele jaren kan volhouden	142
Hoofdstuk 8: Wettelijk en financieel	145
71. Wat zijn de wettelijke bepalingen die gelden voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	145
72. Is kleinschalig genormaliseerd wonen onderworpen aan inspectie vanuit de overheid?	148
73. Waar schiet de wetgeving momenteel tekort?	148
74. Hoe gebeurt de financiering van kleinschalig genormaliseerd wonen voor personen met dementie?	151
75. Wat zijn de hiaten in de huidige overheidsfinanciering voor kleinschalig genormaliseerd wonen voor personen met dementie?	153
76. Hoe hoog bedraagt het investeringsbudget en de exploitatiekosten voor een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	157
77. Hoe verhouden de personeelskosten zich ten opzichte van de woon-, leef- en zorgkosten in kleinschalig genormaliseerd wonen?	159
78. Welke kostenposten zijn duurder of goedkoper in kleinschalig genormaliseerd wonen in vergelijking met een klassiek rusthuis?	160
79. Zijn er financiële motieven om eerder te starten met een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen dat verbonden is met een moederhuis of klassiek RVT in plaats van een 'losstaand' initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	161
80. ? Kleinschalig genormaliseerd wonen is een elitaire woon- en zorgvorm, enkel voor hoger opgeleide personen	162
81. ? Kleinschalig genormaliseerd wonen is onbetaalbaar voor de gebruiker	163
82. ? Kleinschalig genormaliseerd wonen is onbetaalbaar voor de initiatiefnemer	164
Hoofdstuk 9: Transformatie naar kleinschalig genormaliseerd wonen	167
83. Is het concept kleinschalig genormaliseerd wonen iets voor mijn organisatie?	168
84. Moet elk klassiek, grootschalig rusthuis omschakelen tot kleinschalig genormaliseerd wonen?	169

85. Wat zijn goede praktijken uit kleinschalig genormaliseerd wonen die ook bruikbaar zijn in klassieke, grootschalige rusthuizen of omgekeerd?	170
86. Wat zijn goede praktijken uit kleinschalig genormaliseerd wonen die ook bruikbaar zijn in de professionele thuiszorg of omgekeerd?	172
87. Wat zijn valkuilen of nadelen verbonden aan kleinschalig genormaliseerd wonen?	173
88. Hoe verloopt een innovatieproces en wat zijn faciliterende factoren hierin?	176
89. Hoe begin je aan de voorbereidingen voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	178
90. Hoe pak je de visie-ontwikkeling aan?	183
91. Hoe hou je de visie levendig in een initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen?	186
92. Hoe kan je leren van goede of slechte voorbeelden?	188
93. Hoe maak je een financiële analyse?	189
94. Hoe en welk soort vorming organiseer je voor medewerkers?	191
95. Wat is de rol van communicatie en intervisie in kleinschalig genormaliseerd wonen en hoe dragen ze bij tot de 'lerende organisatie' of 'lerende gemeenschap'?	194
96. Hoeveel tijd vraagt het opstarten en transformeren naar kleinschalig genormaliseerd wonen?	197
Hoofdstuk 10: Kleinschalig genormaliseerd wonen internationaal, in België en in Vlaanderen	199
97. Wat is de internationale situering van het concept kleinschalig genormaliseerd wonen?	199
98. Is er ook een aanbod van kleinschalig genormaliseerd wonen in het Franstalig gedeelte van België (Wallonië)?	201
99. Hoeveel personen en in welke regio kan men terecht in kleinschalig genormaliseerd wonen in Vlaanderen?	203
100. Waar is meer informatie te vinden over kleinschalig genormaliseerd wonen in Vlaanderen?	204
101. Hoe kan het kleinschalig genormaliseerd wonen zich blijven ontwikkelen in Vlaanderen als inspirerend concept?	205
Bijlage 1: Initiatieven voor kleinschalig genormaliseerd wonen in Vlaanderen, anno 2009 (Netwerkgroep Kleinschalig Genormaliseerd Wonen)	209
Bijlage 2: Essentiële kenmerken en randvoorwaarden voor genormaliseerd wonen volgens Gulle Heem (Gullegem)	211

Bijlage 3: Geactualiseerde visietekst van de vzw De Bijster uit Essen met inbegrip van Beschermd Wonen, het initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen	215
Bijlage 4: De tien leefregels van het initiatief voor kleinschalig genormaliseerd wonen in Gulle Heem (Gullegem)	219
Bibliografie	225